

**MUSIIKKILEIKKIKOULUNOPETTAJAN TYÖSTÄ
MUUHUN TYÖHÖN**

LAHDEN AMMATIKORKEAKOULU

Musiikin koulutusohjelma

Varhaisiän musiikkikasvatus

Opinnäytetyö

Kevät 2007

Annika Säätelä

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
2. MUSIIKKILEIKKIKOULUNOPETTAJAN KOULUTUS, TYÖ JA TEHTÄVÄT	3
2.1 Musiikkileikkikoulunopettajan koulutus	3
2.1.1 Historia	3
2.1.2 Nykyisen musiikkikoulutusohjelman tavoite ja sisältö	4
2.2 Musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuva	5
2.3 Musiikkileikkikoulun tavoitteet ja keskeiset sisällöt	7
3. MUSIIKKILEIKKIKOULUNOPETTAJAN TYÖTYYTYVÄISYYTEEN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ	8
3.1 Fyysinen työympäristö	8
3.1.1 Työtilat ja välineet	8
3.1.2 Opetuspisteiden määrän vaikutus	9
3.2 Sosiaalinen työympäristö	10
3.2.1 Arvostus	10
3.2.2 Vuorovaikutus ja yhteistyö	11
3.2.3 Tietoisuus työnkuvasta	12
3.3 Työn sisältö ja järjestäminen	12
3.3.1 Työn määrä	12
3.3.2 Työn ja vapaa-ajan suhde	12
3.3.3 Työn vastuullisuus	13
3.4 Työn kuormittavuus ja työtyytyväisyys	14
3.4.1 Fyysinen ja psyykinen kuormittavuus	14
3.4.2 Työtyytyväisyys	14

4. ELINIKÄINEN OPPIMINEN JA URAVALINTA	15
4.1 Elinikäisen oppimisen lähtökohtien teoreettista tarkastelua	15
4.2 Uravalinnan taustatekijät	16
4.3 Uravalinnan motiivit	17
5. TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	18
5.1 Aineiston keruu ja kysymykset	18
5.2 Tutkittavat henkilöt	19
6. TUTKIMUSTULOKSET	20
6.1 Uravalintaan vaikuttaneet tekijät	20
6.1.1 Halu työskennellä lasten parissa	20
6.1.2 Aikaisempien musiikkiopintojen hyödyntäminen	21
6.1.3 Muodollisen pätevyyden hankkiminen	21
6.1.4 Mielikuva musiikkileikkikoulunopettajan työstä	22
6.1.5 Pakkohaku	23
6.2 Uuteen ammattiin johtaneet syyt	23
6.2.1 Opiskelun halu	24
6.2.2 Unelma	25
6.2.3 Työoloissa koettu tyytymättömyys	26
6.3 Uuden ammatin tuomat edut	27
7. TULOSTEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	30
8. TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA	34
LÄHTEET	36

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikinkoulutusohjelma

SÄÄTELÄ, ANNIKA: Musiikkileikkikoulunopettajan työstä muuhun työhön

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnäytetyö, 37 sivua

Kevät 2007

TIIVISTELMÄ

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää niitä syitä, jotka saavat musiikkileikkikoulunopettajan opiskelemaan itselleen uuden ammatin. Tutkimukseen osallistui seitsemän musiikkileikkikoulunopettajaa, jotka ovat opiskelleet itselleen uuden ammatin tai ovat opiskelemassa sitä parhaillaan. Kysymykset olivat avoimia ja niillä oli tarkoitus selvittää musiikkileikkikoulunopettajien työoloja, työtyytyväisyyttä, uravalinnan motiiveja sekä syitä, jotka saivat vaihtamaan ammattia.

Tutkimustuloksissa kävi selkeästi ilmi kolme seikkaa, jotka saivat opiskelemaan uuden ammatin: opiskelun halu, työoloissa koettu tyytymättömyys sekä varhainen unelma, jonka toteuttaminen oli tullut mahdolliseksi. Työoloissa koettu tyytymättömyys oli kuitenkin yleisin syy vastanneilla. Itse työhön olivat kaikki vastaajat tyytyväisiä.

Tutkimuksessa selvisi myös nekin seikat, jotka saivat valitsemaan musiikkileikkikoulunopettajan ammatin. Suurin syy oli halu työskennellä lasten parissa. Tutkittavat halusivat myös hyödyntää aikaisempia musiikkiopintojaan sekä saada muodollisen pätevyyden musiikkileikkikoulunopettajan ammattiin.

Tutkimustuloksista voi päätellä, että musiikkileikkikoulunopettajien työoloihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Musiikkileikkikoulunopettajat uupuvat nykyisessä työssään ja siksi haluavat opiskella uuden ammatin, jossa saavat enemmän arvostusta, paremmat työajat ja -olot sekä vakituisen työn.

Avainsanat: Musiikkileikkikoulunopettaja, työolot, työtyytyväisyys, uravalinta, elinikäinen oppiminen.

University of Applied Sciences in Lahti
Faculty of Music

SÄÄTELÄ, ANNIKA: Early childhood music educators work to another work

Thesis concerning music education for children, 37 pages.

Spring 2007

ABSTRACT

The objective of the study was to find why early childhood music educators want to study a new profession. There were seven early childhood music educators in this study who want to study a new profession or they are studying it now. Questions were open and I tried to look into early childhood music educators work circumstances, work contentment, motive of career choice and reason why they want to study a new profession.

From the results, three reasons to study a new profession are clearly apparent: desire to study, dissatisfaction in work and an early dream to be realized. Dissatisfaction with work environment was the common reason to study a new profession. The early childhood music educators were generally satisfied with the work itself.

From the results, there appear many reason why they choose the early childhood music educators profession in the first place. The most common reason was desire to work with children. They also want to use their skills in music and get formal competence for early childhood music education.

Based on the results, it can be said that the early childhood music educators work content should be paid attention to. They also get tired at work and therefore want to study a new profession. There they can get more respect, better work times and work content and also a permanent job.

Keywords: Early childhood music education, work content, work satisfaction, career choice, lifelong learning.

1. JOHDANTO

Suomalainen musiikkileikkikoulunopettajan koulutus on erittäin laaja-alainen ja laadukas, mutta opiskelijan kannalta vaativa ja raskas. Koulutuksen läpikäytyään kuitenkin monet musiikkileikkikoulunopettajat haluavat opiskella itselleen uuden ammatin. Tässä opinnäytetyössäni olen tutkinut, miksi monet musiikkileikkikoulunopettajat vaihtavat ammattia. Musiikkileikkikouluja järjestävät monet eri tahot ja järjestöt, mutta muodollisesti pätevien musiikkileikkikouluopettajien saaminen niihin on ollut ongelma. Musiikkileikkikoulunopettajan työolot, työtyytyväisyys, uravalinta ja musiikkileikkikoulunopettajana toimiminen ovat keskeisiä näkökulmia tässä tutkimuksessa, koska musiikin ja musiikkileikkikoulunopettajan välityksellä siirtyy osa taidekasvatusta ja kulttuuriperintöä oppilaille.

Aikaisempia tutkimuksia musiikkileikkikoulunopettajan työtyytyväisyydestä, työoloista ja uravalinnasta on hyvin vähän. Tanja Jansen ja Camilla Jyrkiäinen ovat tutkineet opinnäytetyössään ”Musiikkileikkikoulunopettajan työssä jaksaminen” seikkoja, jotka aiheuttavat stressiä musiikkileikkikoulunopettajan työssä, ja samalla he ovat myös etsineet keinoja musiikkileikkikoulunopettajan työssä jaksamiseen.

Kaarina Marjanen on sivunnut aihetta lisensiaattityössään ”Varhaismusiikin ekspertti” – musiikkileikkikoulunopettaja, työelämän haasteet koulutuksen missiona. Tässä työssään hän on tutkinut, onko musiikkileikkikoulunopettajan koulutus tarpeeksi kattava antamaan tarvittavia valmiuksia musiikkileikkikoulunopettajalle työelämässä. Tutkimuksessaan hän on tullut siihen tulokseen, että koulutus on erittäin laaja ja kattava ja yhteiskunnan tulisi hyödyntää tätä osaamista paljon monipuolisemmin.

Asia kiinnosti minua siksi, että olin tyytymätön entisen työpaikkani työoloihin enkä enää voinut jatkaa kyseisessä työpaikassa. Onko musiikkileikkikoulunopettajan ainoana vaihtoehtona vaihtaa ammattia tai työnantajaa, jotta hän saisi itselleen paremmat työolot? Halusin tietää, oliko muilla

ollut samanlaisia tuntemuksia musiikkileikkikoulunopettajan työssä.

Tässä tutkimuksessa olen tehnyt yhden puhelinhaastattelun ja kuusi sähköpostikyselyä musiikkileikkikoulunopettajille, jotka ovat opiskelleet itselleen uuden ammatin. Tarkoituksena on ollut selvittää heidän työtyytyväisyyttään, uravalintamotiivejaan, sekä syitä, jotka saivat heidät vaihtamaan ammattia. Musiikkileikkikoulunopettajankoulutuksen, musiikkileikkikoulujen ja yhteiskunnan kannalta on tärkeää, miten musiikkileikkikoulunopettajien työtä koskevat ongelmat ratkaistaan. Huono työviihtyvyys laskee suoritustasoa sekä saa musiikkileikkikoulunopettajan hakeutumaan muihin tehtäviin. Tämä ei voi olla vaikuttamatta musiikkileikkikouluissa annettavaan opetukseen.

2. MUSIIKKILEIKKIKOULUNOPETTAJAN KOULUTUS, TYÖ JA TEHTÄVÄT

2.1 Musiikkileikkokoulunopettajan koulutus

2.1.1 Historia

Suomen ensimmäisen musiikkileikkikoulun perusti musiikinopettaja Sirkka Valkola-Laine vuonna 1958 Helsingissä. Valkola-Laine oli tutustunut ulkomailla musiikkileikkikoulujen opetusmenetelmiin ja saanut sieltä paljon vaikutteita omaan työhönsä, mutta vähitellen hän kehitti oman tapansa opettaa lapsia. (Ollaranta & Simojoki 1989,160.)

Vuonna 1971 Sibelius Akatemian koulumusiikkiosaston johtaja, lehtori Ellen Urho, aloitti musiikkileikkikoulunopettajien kouluttamisen. Kurssille otettiin opiskelijoiksi musiikinopettajia, musiikin opiskelijoita sekä lastentarhanopettajia. Vuonna 1987 tämä täydennyskoulutus musiikkileikkikoulunopettajaksi lakkautettiin. (Ollaranta & Simojoki 1989,161.)

Samana vuonna 1987 käynnistettiin konservatorioissa musiikkileikkikoulunopettajien ylioppilasohjainen koulutus. Koulutus tapahtui omalla musiikkileikkikoulunopettajan opintolinjalla, oman opetussuunnitelman mukaisesti. Vuosina 1992-1994 musiikkileikkikoulunopettajan opintolinjan laajuus oli 3727,3 - 4190 tuntia ja kestoltaan neljä vuotta. Vuodesta 1994 alkaen opintojen laajuutta ryhdyttiin laskemaan opintoviikkojen avulla. Helsingin konservatorion opetussuunnitelmissa 1994-1996 koulutuksen laajuus oli 160 opintoviikkoa ja kesto neljä vuotta. (Marjanen 2005, 53.) Musiikkipedagogi - tutkintonimike otettiin käyttöön konservatorioaikana, vuonna 1996 (Helsingin konservatorio, opinto-opas 1996-1998, 36).

Musiikin koulutusohjelma käynnistyi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa syksyllä 1998. Musiikkileikkikoulunopettajankoulutus oli edelleen nelivuotinen, 160

opintoviikon laajuinen. Vuoden 1999 opetussuunnitelmassa laajuus oli jo 180 opintoviikkoa ja koulutus kestoltaan 4½ vuotta. (Marjanen 2005, 53.)

Syksystä 2005 siirryttiin käyttämään opintoviikkojen sijasta opistopisteitä. Tutkinnon laajuus on nykyään 270 op ja pääaineenimikkeenä varhaisiän musiikkikasvatus. Nykyinen tutkintonimike on musiikkipedagogi (AMK). (Lahden ammattikorkeakoulu, Musiikin laitos, opinto-opas 2005-2006.)

2.1.2 Nykyisen musiikinkoulutusohjelman tavoite ja sisältö

Koulutusohjelman tavoitteena on kouluttaa osaavia musiikin ammattilaisia, joilla on sellaiset valmiudet hoitaa oman alansa tehtäviä, että he selviävät hyvin jatkuvasti tiukentuvassa työpaikkakilpailussa. Keskeisessä asemassa tavoitteiden saavuttamisessa ovat mm. oman musiikillisen ja esityksellisen suoritustason saavuttaminen, vahvan ammattinäkemysmuodostuminen ja oman alan taitojen horjumaton hallinta (Lahden ammattikorkeakoulun, Musiikin laitoksen opinto-opas 2006-2007).

Musiikin koulutusohjelma jakautuu kahteen suuntautumisvaihtoehtoon: Muusikon ja musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehtoon. Musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehdossa voi valita joko instrumenttiopetuksen tai varhaisiän musiikkikasvatuslinjan. Molemmissa suuntautumisvaihtoehdoissa suoritettavan tutkinnon nimike on musiikkipedagogi AMK. Varhaisiän musiikkikasvatuksen suuntautumisvaihtoehto sisältää muita suuntautumisvaihtoehtoja enemmän käyttäytymistieteellisiä aineita. Se pyrkii antamaan mahdollisimman hyvät valmiudet musiikkileikkikoulujen palvelukseen valmistuville opiskelijoille, mutta ottaa myös muut yhteiskunnan tarpeet huomioon tällä alalla. (Lahden ammattikorkeakoulun, Musiikinlaitoksen opinto-opas 2006-2007.)

Varhaisiän musiikkikasvatuksen suuntautumisvaihtoehto sisältää kaikille ammattikorkeakouluopiskelijoille yhteisiä aineita 14:n opintopisteen verran. Koulutusohjelman yhteisiä perusopintoja on 32 op. Ammattiopintoja on 164 op

ja vapaasti valittavia opintoja 15 op. Harjoittelu on 30 op ja opinnäytetyö 15 opintopistettä, eli koko tutkinto on yhteensä 270 opintopistettä.

Musiikkileikkikoulunopettajan tutkinto, eli nykyinen varhaisiän musiikkikasvattajan AMK- tutkinto, on siis vuonna 1987 alkaneesta konservatoriokoulutuksesta lähtien ollut itsenäinen ammattitutkinto, jonka laajuus on vastannut muita keskiasteen tutkintoja.

2.2 Musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuva

Musiikkileikkikoulunopettajan työnkuva on laaja-alainen. Lisäksi työn sisältö ja palkkaus saattavat vaihdella suurestikin työpaikasta riippuen. Yhtenäistääkseen musiikkileikkikoulunopettajien työnkuvaa on MLKO ry¹ (Musiikkileikkikoulunopettajat) julkistanut 11.11.2001 kannanottonsa, jossa esitetään suositus musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaksi (Suositus musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaksi 2001, 30 - 31).

MLKO ry:n suosituksen mukaan musiikkileikkikoulunopettajan tehtävänä on antaa opetusta ja huolehtia siihen liittyvistä muista tehtävistä sekä osallistua oman opetusalan opetuksen suunnitteluun, opintoneuvontaan ja koko oppilaitoksen kehittämistyöhön. Edelleen musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaan kuuluu MLKO ry:n suosituksen mukaan seurata musiikkikasvatuksen ja musiikinopetuksen yleistä kehitystä ja opetusalan sisällöllistä ja pedagogista kehitystä sekä tehdä niiden edellyttämiä tarpeelliseksi katsomiaan esityksiä esimiehelle oppilaitoksen toiminnan kehittämiseksi.

Musiikkileikkikoulunopettajan tehtävänä on myös pitää päiväkirjaa annettujen ohjeiden mukaan, hoitaa hallussaan olevaa oppilaitoksen kalustoa, opetusvälineitä, oppimateriaalia ja kirjastoa asianmukaisesti sekä tehdä niitä koskevia tarpeelliseksi katsomiaan esityksiä esimiehelle. Lisäksi

¹ Patenti- ja rekisterihallituksen päätöksellä 20.12.2006 yhdistyksen uudeksi nimeksi on hyväksytty Varhaisiän musiikinopettajat ry, Småbarns Musiklärare rf. Yhdistyksen nimestä voidaan käyttää myös epävirallisia lyhenteitä Vamo (suomenkielisissä yhteyksissä) ja Smul (ruotsinkielisissä yhteyksissä).

musiikkileikkikoulunopettajan tulee olla mukana koko opetushenkilökuntaa koskevissa vuotuisissa velvoitteissa sekä suorittaa muut toimialaansa kuuluvat tai hänelle määrätyt tehtävät. (Suositus musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaksi 2001, 30.)

Musiikkileikkikoulunopettajan työ jakautuu seuraaviin tehtäviin: opetuksen antaminen, oppitunteihin välittömästi liittyvät tehtävät valmistelu- ja jälkitöineen sekä muu työ, jolla tarkoitetaan oppitunteihin välittömästi liittyviä töitä. Niin sanottu muu työ kattaa mittavan osan musiikkileikkikoulunopettajan työstä. Toimenhaltijalle sitä kuuluu yhteensä yhdeksänkymmentä tuntia vuosittain. Korvaus tästä työstä sisältyy toimenhaltijan kuukausipalkkaan tasattuna ympärivuotisesti. Tuntiopettajan muun työn korvaamiselle lähtökohtana on työ, jota työnantaja opettajalta edellyttää. Opettajan tulee itse pitää kirjaa muista töistä ja laskuttaa siitä työnantajaa erikseen. (Suositus musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaksi 2001, 30.)

MLKO ry suosittelee kannanotossaan muun työn sisällöksi seuraavaa:

1. toiminnan aloittaminen (ilmoittautumisien vastaanottaminen, ryhmien muodostaminen, lukujärjestyksen tekeminen)
2. työhön liittyvät järjestelytyöt (puhelut ja puheluiden vastaanottaminen sekä muu yhteydenpito vanhempiin, kesken päivää tapahtuvat siirtymiset toiseen opetuspisteeseen)
3. tilaisuuksien järjestäminen ja toteuttaminen (vanhempainillat, konserttien ja juhlien järjestäminen sekä niihin osallistuminen, sisäänpääsylautakunta-/lautakuntatyö)
4. hankinnat (soittimet, opetusmateriaali)
5. yhteydenpito (kollegiotoiminta, opettajakokoukset). (Suositus musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaksi 2001, 30.)

MLKO ry painottaa myös, että musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaan ei kuulu mainostaminen, tiedotteiden ja lomakkeiden tekeminen, postitus, laskutus eikä maksuseuranta, luokan /oppilaitoksen muiden tilojen koristelu, kuten ei myöskään suurten kalusteiden siirtely tai tilan siivous. (Suositus

musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaksi 2001, 30.) Tämä on vain suositus, eikä työnantajalla ole mitään velvoitteita toimia näiden suositusten mukaisesti.

2.3 Musiikkileikkikoulun tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opetushallitus on vahvistanut 6.8.2002 perusteet taiteen perusopetusta antavien laitosten opetussuunnitelmaan.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on

- musiikille myönteisen asenteen herättäminen tarjoamalla lapselle onnistumisen elämyksiä, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmälle musiikkiharrastukselle
- lapsen kokonaispersoonallisuuden tasapainoinen kehittäminen ja sosiaalisen kasvun edistäminen
- musiikin tiedollisten ja taidollisten valmiuksien luominen ja kehittäminen seuraavilla alueilla: kuuntelukyky ja musiikillinen muisti, äänenkäyttö ja laulutaito, rytmitaju, melodiataju ja harmoniataju
- kehittää lapsen musiikillista ja musikaalista ilmaisutaitoa sekä kannustaa luovaan ilmaisuun
- antaa valmiuksia mahdollisia musiikin perustasolla tapahtuvia opintoja varten

Musiikinopetuksen sisällön muodostavat dynamiikan, sointiväriin, rytmin, melodian, harmonian ja muodon alkeiden opettaminen. Opetuksen sisällöllisiä asioita käsitellään monipuolisesti erilaisilla toimintatavoilla. Keskeisimpiä toimintatapoja ovat laulaminen, loruilminen, soittaminen, musiikin kuuntelu, tanssiminen, musiikkiliikunta ja integrointi muihin taiteenlajeihin. (Tampereen konservatorion opetussuunnitelma 1.8.2004.)

3 MUSIIKKILEIKKIKOULUNOPETTAJAN TYÖTYTYVÄISYYTEEN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

Ihmisen työssä jaksamiseen vaikuttavat monet tekijät. Työntekijän yksilöllisten ominaisuuksien - kuten perimä, kasvuolosuhteet, elämäntilanne ja elämänhallinta - lisäksi vaikuttavat työssä jaksamiseen myös niin fyysinen kuin sosiaalinen työympäristö sekä työ itsessään (Waris 2001, 14).

Jyrkiäinen ja Jansen ovat tehneet kyselyn 23:lle musiikkileikkikoulunopettajalle ja tutkineet heidän työtyytyväisyyttään, työmotivaatiotaan, ammatinarvostusta, työstressiä, työuupumusta sekä psyykkistä ja fyysistä kuormitusta työssä.

Seuraavassa olen jaotellut työtyytyväisyyteen vaikuttavia tekijöitä fyysiseen ja psyykkiseen työympäristöön sekä työn sisältöön ja kuormittavuuteen. Pohjana olen käyttänyt Jyrkiäisen ja Jansenin (2003) jaottelua.

3.1 Fyysinen työympäristö

3.1.1 Työtilat ja työvälineet

En ole opintojeni jälkeen koskaan saanut työskennellä opetuspisteessä, joka on toiminut pelkästään musiikkileikkikoulua varten. Tilat ovat olleet laidasta laitaan joko pieniä kerhotiloja, suuria juhlasaleja tai tavallisia koululuokkia. Soittimet ja muun rekvisiitan olen joutunut kuljettamaan mukanani tai siirtämään lukollisiin kaappeihin tuntieni jälkeen. Jo ennen opetuspisteeseen menemistä on huomioitava, mitä toimintaa tilassa on aikaisemmin mahdollisesti tehty. Paikalle on tultava hyvissä ajoin ja varauduttava tilan siivoamiseen tai muuhun ylimääräiseen järjestelyyn jo ennen musiikkileikkikoululaisten tuloa. Lähdettäessä opetuspisteestä tulee myös huomioida seuraavat käyttäjät, eikä tilaa voi jättää sellaiseksi, mistä minun olisi hyvä jatkaa seuraavalla kerralla.

Myös Jyrkiäinen ja Jansen ovat kiinnittänet huomiota tähän seikkaan. Heidän tutkimuksensa mukaan asianmukaiset työtilat ja -välineet sekä työympäristön

viihtyisyys vaikuttavat työssä koettuun hyvinvointiin. Työtilojen toimivuuteen positiivisesti vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa riittävä koko, valoisuus, hyvä akustiikka, toimiva ilmanvaihto, lapsille sopiva kalustus sekä asianmukainen odotustila. Yleensä suurin puute on tilojen ahtaus sekä se, että tila joudutaan kalustaman uudelleen jokaiselle opetuskerralle. Myös opetustilojen siisteys on tärkeä seikka työssä viihtymiselle. Asianmukaiset työtilat ja työvälineet ovat työn perusedellytys. Opetustilojen kalustaminen tuntia varten sekä opetusmateriaalin mukana kuljettaminen opetuspisteestä toiseen on kuormittavaa. Siksi työnantajan tulisi huolehtia, että tarvittava materiaali on saatavilla ja että työtilat ovat käytettävissä ilman suuria järjestelytoimenpiteitä.

(Jansen & Jyrkiäinen, 2003, 31.)

3.1.2 Opetuspisteiden määrän vaikutus

Hyvin moni musiikkileikkikoulunopettaja kokee siirtymisen opetuspisteestä toiseen kuormittavaksi. Matkustaminen ja tavaroiden kuljettaminen on raskasta, sillä se pidentää työpäivää ja lisää työn määrää. Musiikkileikkikoulunopettajat joutuvat opettamaan yleensä monessa opetuspisteessä ja vaihtamaan opetuspaikkaa kesken työpäivän. (Jansen & Jyrkiäinen, 2003, 32.)

Vasta valmistuneena musiikkileikkikoulunopettajana minulla oli samanaikaisesti viisi eri työnantajaa, silti viikoittainen tuntimäärä oli vain 12 tuntia viikossa. Musiikkileikkikoulunopettajien virkoja on vähän, joten töitä on otettava sieltä mistä saa. Myös saman työnantajan palveluksessa voi joutua siirtymään yhden työpäivän aikana eri toimipisteisiin.

3.2 Sosiaalinen työympäristö

3.2.1 Arvostus

Työstä saatu palkka on yksi ammatinarvostuksen osatekijä. (Asp & Peltonen 1987, 35.) Suuri osa musiikkileikkikoulunopettajista on tyytymätön saamaansa palkkaan. Työn määrä koetaan liian suureksi palkkaan nähden. Suunnittelusta, oppitunteihin liittyvistä valmistelu- ja jälkitöistä sekä siirtymisestä opetuspisteestä toiseen tulisi maksaa korvausta. Palkka koetaan myös liian pieneksi koulutuksen tasoon ja työn vaativuuteen verrattuna, eikä se siksi ole työssä motivoiva tekijä. Opettajien työmäärää ja -panosta ei arvosteta tarpeeksi, sillä hyvin harvat saavat palkkaa suunnittelusta. Opettajat tekevätkin paljon palkatonta työtä, mikä alentaa työmotivaatiota. (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 33-34.)

Itse olin kymmenen vuotta työpaikassa, joka maksoi vähemmän palkkaa kuin epäpätevälle olisi kuulunut maksaa, vaikka olen ammattitaitoinen ja muodollisesti pätevä. Kun lähdin ajamaan opettajien etuja ja palkka-asiaa eteenpäin, ei työsopimustani haluttu enää uusia. Eri työnantajilla on eri perusteet palkan maksuun ja käytäntö on hyvin kirjava.

Eniten arvostusta musiikkileikkikoulunopettajat kokevat saavansa kollegoilta ja oppilaiden vanhemmilta. Syy tähän on, että musiikkileikkikoulunopettajat ovat enemmän tekemisissä oppilaiden vanhempien kanssa ja kollegat osaavat arvostaa työtoveriensa työtä. Huomattavasti vähemmän arvostusta he kokevat saavansa työyhteisön muilta opettajilta tai työnantajalta. Tähän vaikuttanee se, että työyhteisön opettajien ja työnantajan kanssa vuorovaikutus on vähäisempää. (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 34.) Hyvin usein he eivät myöskään ole tietoisia, mitä musiikkileikkikoulutunneilla tehdään, ja työtä pidetään pelkästään lasten kanssa lauleluna ja leikkimisenä.

3.2.2 Vuorovaikutus ja yhteistyö

Yli puolet musiikkileikkikoulunopettajista on tyytymättömiä yhteistyön määrään muiden oppilaitoksen opettajien kanssa. Tämä on paljon, sillä vuorovaikutuksella on suuri merkitys työyhteisön ilmapiiriin. He myös toivovat työnantajalta enemmän sosiaalista tukea, palautteen antamista ja kannustusta sekä ylipäänsä kiinnostusta musiikkileikkikoulunopettajan työhön ja työoloihin. Mitä vähemmän opettajat kokevat olevansa tasa-arvoisia muiden työyhteisöjen jäsenten kanssa, sitä huonommin he jaksavat työssään. (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 36-37.)

Mahdollisuus olla tekemisissä toisten työtoverien kanssa työaikana on tärkeää hyvinvoinnin kannalta (Elo 1982, 8). Hyvin moni musiikkileikkikoulunopettaja kokee työnsä yksinäiseksi. Hän on joko ainoa musiikkileikkikoulunopettaja työpaikallaan tai joutuu liikkumaan eri opetuspisteissä tapaamatta työtovereitaan. Kontaktit saman alan ihmisten kanssa ovat kuitenkin tärkeitä työssä jaksamisen kannalta (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 38).

Entisessä työpaikassani sivutoimiset tuntiopettajat jätettiin kutsumatta henkilöstöpäiville, mikä oli omiaan aiheuttamaan epätasa-arvoa työntekijöiden keskuudessa sekä sai tuntemaan itsensä työyhteisön ulkopuoliseksi jäseneksi.

Musiikkileikkikoulunopettaja työskentelee viikoittain suuren oppilasmäärän kanssa sekä on yhteydessä heidän vanhempiinsa. Ihmissuhteiden suuri määrä vaikuttaa negatiivisesti työssä jaksamiseen. Se saattaa olla yksi musiikkileikkikoulunopettajan työssä oleva kuormittava tekijä. Myös erityistä huomiota vaativat lapset sekä vanhemmat voivat tehdä työn kuormittavaksi (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 13).

3.2.3 Tietoisuus työnkuvasta

Vahvistetut toimen- tai tehtäväkuvat kuuluvat sosiaalisen työn rakenteisiin, ja niiden tulisi olla mahdollisimman selkeät, jotta työntekijä olisi tietoinen työnsä osa-alueista. Vain vähän yli puolella musiikkileikkikoulunopettajista työn vastualueet yleensä selvitetään ja lähes 70 % musiikkileikkikoulunopettajista jää vaille työhön perehdyttämisestä. Kun työntekijälle ei selvitetä, miten hänen edellytetään toimivan, jää hänelle epävarmuus työn tavoitteista. Tämä on yksi työelämän vakavista stressitekijöistä. (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 39-41.) Musiikkileikkikoulunopettajan odotetaan myös usein tekevän töitä, jotka eivät kuulu hänen toimenkuvaansa.

3.3 Työn sisältö ja järjestäminen

3.3.1 Työn määrä

Yli puolet musiikkileikkikoulunopettajista pitää työtään kiireisenä. Eniten kiirettä aiheuttavat tuntien suunnittelu- ja järjestelytyöt sekä siirtyminen opetuspisteestä toiseen kesken päivän. Myös oppituntien pitäminen ilman taukoja saa aikaan kiireen tunnun työssä. (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 43.)

Koska hyvin monessa paikassa oppituntien välisistä tauoista ei makseta palkkaa, eivät musiikkileikkikoulujen opettajat halua niitä omalla ajalla pitää, sillä se lisää työpäivien pituutta työpaikalla. Opettaja saa myös enemmän ryhmiä mahtumaan yhteen iltaan pitämällä tunnit ilman taukoja, mikä luonnollisesti vaikuttaa palkkaan.

3.3.2 Työn ja vapaa-ajan suhde

Vapaa-aikana kuuluisi olla mahdollisuus tasapainottaa työn aiheuttamaa raskautta ja työkuormituksen vastapainoksi pitäisi voida tehdä jotain sellaista, mikä on

erilaista kuin työ (Waris 2001, 34). Noin 65 % musiikkileikkikoulunopettajista pitää työaikojaan huonoina, koska he joutuvat työskentelemään iltaisin tai työpäivät ovat kaksiosaisia. Yhteinen vapaa-aika perheen kanssa on silloin hyvin vähäistä eikä omille harrastuksille jää aikaa. Vapaa-aikana joutuu usein miettimään ja hoitamaan työasioita. Tuntien suunnittelu, opetusmateriaalin kerääminen, oheismateriaalin valmistus, työtilojen järjestely, puhelintyö sekä tiedotteiden laatiminen on lähes 90 %:lle musiikkileikkikoulunopettajista omalla ajalla tehtävää palkatonta työtä. (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 43-45.)

3.3.3 Työn vastuullisuus

Vastuun saaminen lisää työntekijän tyytyväisyyttä työhönsä, mutta se voi olla myös stressitekijä. Suuressa työyhteisössä vastuun jakaminen on helpompaa, mitä enemmän on kollegoita, sitä enemmän löytyy myös vastuunkantajia ja työn määrä on pienempi. Pienessä työyhteisössä opettaja joutuu järjestämään kaiken yksin, eikä hänellä ole kollegoita joiden kanssa voisi jakaa tehtäviä. Suuressa työyhteisössä tilanne voi kuitenkin olla sama, jos opetuspisteitä on paljon eivätkä opettajat koskaan tapaa toisiaan. Näin vastuuta ei pystytä jakamaan (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 46).

Musiikkileikkikoulunopettajat kokevat kuitenkin työnsä vastuullisimmaksi alueeksi vastuun lapsista ja heidän opetuksestaan. Opetuksen laadukkuus, lasten viihtyminen ja edistyminen nähdään tärkeimmäksi saavutukseksi. Eräät opettajat kokevat olevansa tulosvastuullisia myös esimiehelleen työnsä tuloksista ja heille aiheutuu paineita työnantajan vaatimusten vuoksi. Lasten opettaminen ja musiikkikasvatus antavat kuitenkin työhön motivaation (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 46).

3.4 Työn kuormittavuus ja työtyytyväisyys

3.4.1 Fyysinen - ja psyykkinen kuormittavuus

Vain pieni osa musiikkileikkikoulunopettajista (alle 10 %) kokee, että heidän työnsä ei ole fyysisesti kuormittavaa. Yleisimpiä fyysisiä oireita työssä ovat niska- ja hartiakivut, selkävaivat, jalkojen ja polvien kipeytyminen sekä äänen rasittuminen (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 48).

Suuri osa musiikkileikkikoulunopettajista (yli 70 %) kokee työssään stressiä. Tämä ilmenee muun muassa keskittymisvaikeutena ja ajatuskatkoksina, hermostuneisuutena ja ahdistuneisuutena. Väsymys, univaikeudet, fyysiset sairaudet, voimattomuuden tunne, epävarmuus, jännittyminen sekä ylikierroksilla käyminen ovat tyypillisimpiä stressioireita (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 49).

3.4.2 Työtyytyväisyys

Tyytyväisiä työpaikkaansa ja alaansa on noin 35 % musiikkileikkikoulunopettajista. He eivät ole koskaan harkinneet työpaikan tai alan vaihtoa. Yli puolet on kuitenkin harkinnut sitä ja syynä ovat työolosuhteet, kuten huonot työajat ja matkustaminen sekä vapaa-ajan käyttäminen työasioihin, kuten suunnitteluun. Työpaikan vaihtoa harkitsevat ovat olleet tyytymättömiä työpaikan huonoon ilmapiiriin sekä siihen, että he eivät saa tarpeeksi palautetta esimieheltään (Jyrkiäinen & Jansen 2003, 50).

4 ELINIKÄINEN OPPIMINEN JA URAVALINTA

Yhteiskunta ja koulutus muuttuvat ja kehittyvät jatkuvasti. Työntekijältä vaaditaan suurempaa työpanosta, ja hänen on oltava tehokkaampi ja kyvykkäämpi kuin ennen. Työyhteisöjen tiedon ja taidon määrä on noussut tärkeäksi menestystekijäksi työmarkkinoilla. Myös musiikkileikkikoulunopettajan on oltava valmis kouluttautumaan koko ajan turvatakseen työmahdollisuutensa muuttuvassa yhteiskunnassa.

Euroopan parlamentti ja neuvosto julistivat vuoden 1996 “elinikäisen oppimisen vuodeksi Euroopassa”. Julistuksessa asetettiin tavoitteeksi edistää yksilöiden henkilökohtaista kehittymistä ja aloitteellisuutta, heidän sopeutumistaan työelämään ja yhteiskuntaan, osallistumista demokraattisiin päätöksentekoprosesseihin sekä kykyä sopeutua taloudellisiin, sosiaalisiin ja teknologisiin muutoksiin. Elinikäinen oppiminen määritellään inhimillisten voimavarojen jatkuvaksi kehittämiseksi kunkin yksilön omilla ehdoilla ja omalla vastuulla. (Silvennoinen & Tulkki 1998, 9.)

4.1 Elinikäisen oppimisen lähtökohtien teoreettista tarkastelua

Yksilöä on vaikea käskää opiskelemaan, vaikka yhteiskunnalliselta kannalta siihen olisikin hyvät perusteet. Mikä sitten saa henkilön hakeutumaan opiskelemaan? Elinikäistä oppimista on tarkasteltu eräänlaisena elämänasenteena joka ilmenee uteliaisuutena tai kiinnostuksena eri asioita kohtaan sekä opiskelun haluna. Yksilö voi huomata tarvitsevänsä työelämässään uusia haasteita, ideoita, uutta tietoa, taitoa tai muutosta, jotka antavat motivaation opiskeluun. (Ropo 1999, 162-163.)

Halu opiskella voi olla kytemässä vuosia, jos tilaisuutta opiskeluun ei aikaisemmin ole tullut esimerkiksi lasten ollessa pieniä. Myöhemmin tilanteiden muuttuessa voi tulla mahdollisuus toteuttaa tämä unelma. Myös kriisit työ- tai perhe-elämässä voivat olla tilanteita, jotka antavat sysäyksen opiskeluun. Jos ympäristöstä ei tule paineita tai ongelmia, tarvetta muutokseen ei ole. Kriisit

voivat myös aiheuttaa päinvastaisen reaktion. Henkilö voi silloin “vetäytyä kuoreensa” jolloin hän vastustaa muutoksia sekä uuden oppimista. (Ropo 1999,163.)

4.2 Uravalinnan taustatekijät

Uravalinta ei ole tiettyyn hetkeen rajattu tapahtuma, vaan yksilön koko elämän kestävä prosessi, jonka perustaa lähdetään rakentamaan jo lapsuudessa ennen kuin yksilö sitä itse edes ymmärtääkään (Ruismäki 1991, 55).

Musiikin- tai musiikkileikkikoulunopettajaksi aikovan täytyy jo lapsuudessaan harrastaa ja opiskella musiikkia sekä soittamista, muuten hänellä ei ole tarpeellisia valmiuksia hakeutua musiikkileikkikoulunopettajankoulutukseen tai -ammattiin. Uravalinta, sekä siihen liittyvät tekijät ovat yhteydessä myös siihen käsitykseen, joka yksilöllä on opettajan tehtävistä. Tästä Viljanen käyttää nimitystä opettajankuva. (Viljanen 1977, 9.)

Häyrysen ja Kekäläisen mukaan ihminen on taipuvainen suuntautumaan kohti sellaisia ammatteja, joissa mielikuva vastaa hänen käsityksiään omista ominaisuuksista. Toiset ammatit saattavat kuitenkin olla niin nuoria ja huonosti tunnettuja, ettei niistä ole vielä ehtinyt muodostua käsitystä (Häyrynen & Kekäläinen 1970, 25-29). Musiikkileikkikoulunopettajan koulutus on tällainen nuori ja huonosti tunnettu ala. Tässä tutkimuksessa kolmella kyselyyn osallistuneella oli aikaisempaa kokemusta musiikkileikkikoulunopettajantyöstä, joten heillä oli varsin selkeä kuva, mitä työ pitää sisällään. Neljällä taas ei ollut tietoa musiikkileikkikoulunopettajan työstä.

4.3 Uravalinnan motiivit

Ennen ammatillisen opintouran valintaa yksilölle muodostuu tietynlainen käsitys ammatin vaatimuksista. Uravalintaan vaikuttavat sekä yksilölliset että ympäristöstä johtuvat tekijät, myös älylliset tekijät rajoittavat yksilön mahdollisuuksia opintouraa valitessa. (Viljanen 1977, 4-5.)

Uravalintapäätökseen vaikuttavat tekijät ovat yhteydessä yksilön persoonallisuuden piirteisiin, älykkyyteen, tarpeisiin, intresseihin, rooli- ja minäkäsitykseen sekä sosio-ekonomiseen taustaan. Myös palkkaus ja työmarkkinatilanne ovat keskeisiä tekijöitä uravalintapäätöksessä, sekä tieto eri ammateista ja niiden asettamista vaatimuksista. (Jussila 1976, 11.)

5. TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä tutkimuksessa halusin selvittää seuraavia kysymyksiä: miksi henkilö oli alunperin hakeutunut musiikkileikkikoulunopettajan koulutukseen? Oliko hänellä aikaisempaa kokemusta tai käsitystä musiikkileikkikoulunopettajan työstä ja miksi hän halusi opiskella uuden ammatin? Kysymykset eivät olleet monivalintakysymyksiä, vaan kaikki olivat avoimia, joten vastaaja sai vastata vapaamuotoisesti kysymyksiin.

5.1 Aineiston keruu ja kysymykset

Tunsin kaikki kyselyyn osallistujat entuudestaan ja kysyin heiltä, haluavatko he osallistua tähän tutkimukseen. Pyysin heiltä lupaa saada lähettää kysymykset sähköpostilla ja kaikki paitsi yksi antoivat siihen luvan. Tämä yksi halusi vastata kysymyksiini puhelimitse. Annoin heille viikon vastausaikaa ja kaikki vastaukset tulivat ajallaan, yhtä hieman myöhässä tullutta lukuun ottamatta. Hän lähetti vastauksensa myöhemmin. Kerroin kaikille, että vastaukset ovat luottamuksellisia, eikä heidän henkilöllisyytensä tule paljastumaan. Halusin tietää vastaajista seuraavat asiat:

1. Miksi alun perin hakeuduit musiikkileikkikoulunopettajan koulutukseen?
2. Haitko samalla muuhun koulutukseen? Jos hait, niin mihin? Pääsitkö sinne?
3. Teitkö ennen koulutukseen hakeutumista musiikkileikkikoulunopettajan työtä? Oliko sinulla käsitystä mitä työ vaatii? Vastasiko työ odotuksia?
4. Työskenteletkö mielummin aikuisten vai lasten parissa?
5. Oliko työskentelyolosuhteissa jotain sellaista, joka sai vaihtamaan alaa? Mitä?
6. Mitä lähdit opiskelemaan? Miksi juuri tätä?
7. Ajattelitko alaa vaihdettuasi samalla jatkaa MLKO työtä? Oletko jatkanut? Jos et, niin miksi?
8. Mitä etuja koet saaneesi nykyisessä ammatissa, mitä MLKO ei työ pystynyt tarjoamaan?

5.2 Tutkittavat henkilöt

Tutkimukseen osallistui seitsemän muodollisesti pätevää musiikkileikkikoulunopettajaa, jotka olivat toimineet tässä työssä useita vuosia. Vastaajilla on ollut musiikkileikkikoulunopettajan virka, päätoimisuus tai he ovat olleet sivutoimisia tuntiopettajia. Vastaajista kolme opiskeli itselleen musiikkiterapeutin ammatin. Yksi on valmistunut laulunopettajaksi ja kolme opiskelee parhaillaan. Yksi näistä opiskelijoista aloitti syksyllä 2006 Sibelius-Akatemian musiikkikasvatusosastolla 2½ vuoden mittaiset musiikinmaisterin opinnot, eli saa pätevyyden ala- ja yläasteen sekä lukion musiikinopettajaksi. Hän oli hakenut Sibelius-Akatemian musiikkikasvatusosastolle jo aikaisemmin, mutta ei ollut päässyt. Kaksi muuta opiskelee itselleen laulunopettajan pätevyyttä. Kaikki olivat päässeet musiikkileikkikoulunopettajankoulutukseen ensi yrittämällä. Kukaan vastaajista ei ole vaihtanut kokonaan alaa, vaan kaikki ovat pitäytyneet musiikin alalla.

Vastaajista kaksi opiskelee itselleen parhaillaan uutta ammattia ja rahoittaa opiskelunsa musiikkileikkikoulunopettajan työllä. Tällä hetkellä he ajattelevat tekevänsä myös jatkossa molempia töitä. Kolmas opiskelija on juuri nyt opintovapaalla, ei siis opiskele eikä myöskään ole töissä, mutta suunnittelee opintojensa päätyttyä tekevänsä sekä laulunopettajan että musiikkileikkikoulunopettajan työtä. Laulunopettajaksi valmistunut ei enää työskentele musiikkileikkikoulunopettajana eikä aio siihen työhön ainakaan tällä hetkellä enää palata. Kaksi musiikkiterapeuttia toimivat päätoimisesti musiikkiterapeutteina, mutta tekevät myös muutamia tunteja musiikkileikkikoulunopettajan työtä. Kolmas musiikkiterapeuteista on yhdistänyt musiikkiterapian ja musiikkileikkikoulun ja perustanut Mannerheimin lastensuojeluliiton ja musiikkiopiston kautta erityislasten ja vanhempien ryhmiä.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Kaikki vastaajat olivat harrastaneet musiikkia lapsesta saakka ja halusivat hyödyntää musiikkiopintojaan. Kolme vastaajista oli tehnyt musiikkileikkikoulunopettajan työtä ennen koulutukseen hakeutumista ja he halusivat saada pätevyyden tähän työhön, eli kuten eräs vastaaja sanoi : "Ajauduin MLKO koulutukseen".

Olen luokitellut vastaajat kolmeen ryhmään: musiikkiterapeutit, opiskelijat ja laulunopettaja. Opiskelija I opiskele laulunopettajaksi, mutta on tällä hetkellä opintovapaalla. Opiskelija II opiskele laulunopettajaksi. Opiskelija III opiskelee Sibelius-Akatemiassa musiikinmaisteriksi. Musiikkiterapeutti I on yhdistänyt musiikkiterapian ja musiikkileikkikoulun. Musiikkiterapeutti II on saanut uutta koulutustaan vastaavan viran ja musiikkiterapeutti III antaa terapiaa yksityisesti KELA:n kautta. Laulunopettaja toimii päätoimisena tuntiopettajana.

6.1 Uravalintaan vaikuttaneet tekijät

Halusin tutkimuksellani selvittää, mitkä tekijät olivat syynä musiikkileikkikoulunopettajankoulutukseen hakeutumiselle. Vastauksissa ilmeni viisi seikkaa, jotka vaikuttivat eniten uralle hakeutumiseen: halu työskennellä lasten parissa, aikaisempien musiikkiopintojen hyödyntäminen, muodollisen pätevyyden hankkiminen, mielikuva musiikkileikkikoulunopettajan työstä sekä ns. pakkohaku.

6.1.1 Halu työskennellä lasten parissa

Vaikka kysymykset olivat avoimia, eikä suoraan kysytty, haitko koulutukseen siksi, että voit työskennellä lasten parissa, tuli se spontaanisti esille kuudessa vastauksessa. Kysyttäessä työskenteletkö mielummin lasten vai aikuisten parissa, tuli vastauksissa jo selkeästi hajontaa. Ainoastaan yksi vastaajista sanoi

työskentelevänsä mielummin lasten kuin aikuisten kanssa. Laulunopettajan vastaus oli, että tällä hetkellä hän työskentelee mieluiten aikuisten parissa. Syyksi hän mainitsi mm. että aikuiset ovat helpompia eikä tarvitse miettiä ryhmän hallintaa. Kaksi vastaajista sanoi työskentelevänsä mielellään sekä aikuisten että lasten kanssa ja kaksi sanoi työskentelevänsä mieluiten aikuisten ja nuorten kanssa. Yhden vastaus oli, että hän työskentelee mieluiten lasten ja nuorten kanssa.

6.1.2 Aikaisempien musiikkiopintojen hyödyntäminen

Kuusi vastaajaa sanoi hakeutuneensa musiikkileikkikoulunopettajankoulutukseen, jotta voisivat hyödyntää aikaisempia musiikkiopintojaan. Koska jo koulutukseen hakeutuminen edellyttää vähintään musiikkiopistotason oppimäärän suorittamista, täytyy koulutukseen hakijan aloittaa musiikinopiskelu jo lapsena. Näitä musiikillisia valmiuksia ei haluta heittää hukkaan, vaan on luonnollista hakeutua ammattiin, jossa voi hyödyntää hankkimiaan taitoja ja kehittää niitä edelleen.

Kuten eräs vastaaja sanoi : Halusin hyödyntää pitkään jatkuneita musiikkiopintojani. Niiden parista haaveilin ammattia itselleni. Mutta en kuitenkaan soitonopettajaksi, mutta mitä niitä muita vaihtoehtoja olisikaan? Työvoimatoimistossa tutustuin ylioppilasvuoteni keväällä ammatinvalintakirjallisuuteen ja löysin musiikkileikkikoulunopettajan ammattikoulutuksen. (Musiikkiterapeutti I)

6.1.3 Muodollisen pätevyyden hankkiminen

Haastateltavista kolme oli toiminut musiikkileikkikoulun opettajana muutamia vuosia ilman muodollista pätevyyttä. He halusivat oppia lisää musiikkileikkikoulunopettajan työstä, saada uusia ideoita sekä myös muodollisen pätevyyden, joka tietysti vaikutti palkkaukseen. Eräs vastaajista kertoi olleensa kiinnostunut muistakin aloista kuten, kuvaamataiteista, luonnontieteistä sekä

psykologiasta, mutta ei kuitenkaan tosissaan hakeutunut niistä mihinkään, vaan tavallaan ajautui musiikkileikkikoulunopettajan ammattiin.

6.1.4 Mielikuva musiikkileikkikoulunopettajan työstä

Haastateltavista neljällä ei ollut aikaisempaa työkokemusta musiikkileikkikoulunopettajan työstä. Heille oli kuitenkin syntynyt mielikuva, mitä työ voisi pitää sisällään sekä tietoisuus omasta sopivuudesta tähän työhön. Mielikuva sopivuudesta oli syntynyt omasta työskentelystä lasten parissa tai seuraamalla tutun musiikkileikkikoulunopettajan työtä. Kaikilla oli myös halu yhdistää työssään musiikki ja lapset.

Aikaisemmin olin työskennellyt päiväkodissa ja seurakunnan päiväkerhoissa eli lasten kanssa oleminen ja musisointi olivat minulle tuttuja. Halusin kuitenkin tehdä enemmän työtä lasten ja musiikin parissa, joten musiikkileikkikoulunopettajan opinnot tuntuivat luontevalta ratkaisulta. Halusin saada myös lisää tietoa ko. alasta. Ennen koulutukseen hakeutumista en ollut tehnyt varsinaisesti musiikkileikkikoulunopettajan töitä. Useimpien vuosien ajan olin kuitenkin seurannut sivusta musiikkileikkikoulunopettaja-äitini työskentelyä, joten minulla oli jo hyvä ennakkokäsitys työn vaatimuksista. Työ vastasi odotuksiani. (Opiskelija III)

... tutustuin ylioppilasvuoteni keväällä ammatinvalinta kirjallisuuteen ja löysin musiikkileikkikoulunopettajan ammattikoulutuksen. Se sopisi mielestäni minulle kuin nenä päähän. Saisin hyödyntää soittotaitoja ja työskennellä lasten parissa, joista pidin paljon. En ollut aikaisemmin tutustunut työhön, en edes siitä kuullut. Pääsin opintoihin suoraan lukiosta. Haaveilin hakevani lastentarhanopettajaksi tai äidin jatkajaksi sairaanhoitajan ammattiin. En kuitenkaan hakenut näihin ammatteihin, koska sain jo aikaisemmassa vaiheessa kevättä tietää päässeeni Lahteen opiskelemaan muskariopeksi. (Musiikkiterapeutti I)

Pidän lapsista ja ajattelin että se olisi hyvä paikka yhdistää lapset-musiikki-

opetus. En ollut tehnyt MLKO työtä ennen koulutukseen hakeutumista. Kaikki oli uutta ja työn vaativuus selvisi vähitellen. Pidin kuitenkin työstäni ja se vastasi odotuksiani. (Laulunopettaja)

Hyvän lapsuudenystäväni äiti piti yksityistä musiikkileikkikoulua, ja olin seurannut toimintaa pitkään sivusta. Ajattelin työn olevan mukavaa. Tietenkin myös halusin hyödyntää aikaisemmat musiikkiopintoni ja lähteä niitä jatkamaan. En ollut tehnyt varsinaisesti musiikkileikkikoulunopettajan työtä, mutta olin työskennellyt harjoitteluissa ja kesätöissä päiväkodeissa, ja saanut siellä kokeilla musiikkituokioiden suunnittelua ja toteutusta hyvin vapaasti. (Opiskelija I)

6.1.5 Pakkohaku

Halusin myös saada selville, oliko musiikkileikkikoulunopettajankoulutukseen hakeminen ollut ensisijainen vaihtoehto? Hakiko tutkittava samalla muuhun koulutukseen, mutta ei päässyt, ja oliko musiikkileikkikoulunopettajankoulutus vain valmistava vaihe haluttuun ammattiin?

Kyselyyn osallistuneista vain kaksi oli hakenut samalla muualla. Molemmat olivat pyrkineet Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen osastolle, mutta eivät olleet päässeet. Toinen hakijoista on tällä hetkellä opiskelemassa Sibelius-Akatemian musiikkikasvatusosastolla musiikin maisteriksi (opiskelija III) ja toinen opiskeli itselleen musiikkiterapeutin ammatin (musiikkiterapeutti II). Hänen kiinnostuksensa musiikkiterapiaan heräsi musiikkileikkikoulunopettajankoulutuksen aikana.

6.2 Uuteen ammattiin johtaneet syyt

Mitkä sitten ovat ne syyt, jotka saavat opiskelemaan uuden ammatin? Vastauksissa tuli selkeästi ilmi kolme seikkaa, jotka olivat syynä opiskeluun: halu opiskella, unelma, jota ei aiemmin voinut toteuttaa sekä työoloissa koettu tyytymättömyys.

Kuten Ropo (1999, 162) artikkelissaan toteaa, elinikäinen oppiminen on eräänlainen elämänasenne, joka ilmenee uteliaisuutena, kiinnostuneisuutena ja enemmän tai vähemmän määrätietoisena opiskeluna koko elämän ajan. Opiskelu voi olla myös unelma, joka on elämän historiassa joutunut odottamaan vuoroaan. Oppimisaktiviteetin nousuun voi johtaa myös kriisi, johon henkilö hakee ratkaisua.

6.2.1 Opiskelun halu

Kaikkien vastauksissa tuli ilmi, että opiskelunhalu ja itsensä kehittäminen on suurin syy opiskelemiseen, myös urautumisen pelko näkyi joissain vastauksissa.

Halusin kehittää taitojani sekä oppia lisää musiikkipedagogiikasta yliopistotasolla, koska tulevaisuudessa haluaisin työskennellä suurempien prosessien parissa. (Opiskelija III)

Ensin vain kävin työkykyä ylläpitääkseni yksityisesti laulutunneilla. Sitten yksi kaunis ilta päätinkin lähteä yrittämään pääsykokeisiin ja pääsin haluamaani kouluun sisään. (Opiskelija I).

Opiskelen laulunopettajaksi (musiikkipedagogi AMK). Pääaineeni oli aiemmin kitara. 80-luvun lopulla aloin opiskella laulua. Kitaransoitto jäi. Laulunopiskelusta tuli suuri intohimoni. Instrumenttiani en kuitenkaan pysty MLKO työssä käyttämään (sitä kuin haluaisin). Hakeuduin opiskelemaan myös siksi, että pelkään urautuvani ja alan tehdä asioita samalla tavalla ajattelematta miksi. (Opiskelija II)

Lähdin opiskelemaan laulunopettajaksi. Laulunopetus ja laulaminen tuntui omalta jutulta. (Laulunopettaja)

Musiikkiterapeutit ovat hyödyntäneet musiikkileikkikoulunopettajankoulutuksesta saamiaan oppeja musiikkiterapiatyössään sekä myös päinvastoin. Molemmat työt

tukevat toisiaan. Ihmisen kohtaaminen yksilötasolla ja hoidollisesti on tuntunut mielekkäältä ja kiinnostavalta monen vuoden ryhmäopetuksen jälkeen.

Ala kiinnosti hoidolliselta kannalta ja oli mielestäni yhdistettävissä luontevasti aikaisempaan koulutukseeni. (Musiikkiterapeutti I).

Molemmat ammatit tukevat toisiaan. (Musiikkiterapeutti II)

Lähdin opiskelemaan musiikkiterapeutiksi. Saan kohdata ihmisen rauhassa ja syvemältä. Myös matka omaan itseeni houkutteli. (Musiikkiterapeutti III).

6.2.2 Unelma

Syy opiskeluun voi olla myös varhainen unelma, jota ei aiemmin ole voinut toteuttaa. Unelmassa henkilöllä on tietty päämäärä, johon hän pyrkii.

Opiskelunhalussa henkilöllä ei välttämättä ole tiettyä päämäärää, vaan hän opiskelee ylipäänsä kaikkea mikä kiinnostaa.

Yhdellä vastaajista kiinnostus musiikkiterapeutin ammattiin heräsi musiikkileikkikoulunopettajan koulutuksen aikana. Henkilö halusi saattaa kuitenkin opintonsa ensin loppuun, ennen kuin aloitti musiikkiterapeutin opinnot.

Musiikkiterapeutin ammatti on kutsumusammatti ja kiinnostus siihen heräsi jo musiikkileikkikoulunopettajan koulutuksessa. (Musiikkiterapeutti II).

Toisella vastaajista musiikinmaisterin opinnot Sibelius-Akatemiassa olivat ensisijaisena vaihtoehtona opiskelemaan pyrittäessä. Hän pääsi kuitenkin musiikkileikkikoulunopettajan koulutukseen, suoritti opinnot loppuun ja pyrki uudelleen Sibelius-Akatemiaan kunnes pääsi sinne.

Keväällä 1999 hain Helsingin amk :n lisäksi myös Sibelius-Akatemiaan musiikkikasvatusosastolle. En tullut valituksi silloin Sibelius-Akatemiaan. (Opiskelija III).

6.2.3 Työoloissa koettu tyytymättömyys

Kaikki vastaajat sanoivat pitävänsä musiikkileikkikoulunopettajan työstä sinänsä, mutta jokainen oli tyytymätön musiikkileikkikoulunopettajan työoloihin.

Tutkimukseen osallistuneista kaksi koki työnsä epäkohdaksi sen, että he joutuivat opettamaan useassa opetuspisteessä, matkustamaan paljon sekä kuljettaman tavaroita mukanaan opetuspisteestä toiseen. Opetus tapahtui tavallisessa koululuokassa, joka piti ennen tuntia raivata vapaaksi pulpeteista sekä tietysti kalustaa taas uudelleen oppituntien jälkeen. Tämä lisäsi työn määrää, mutta sitä ei kuitenkaan huomioitu palkkauksessa. Koululuokkaa ei myöskään koettu viihtyisäksi paikaksi opettaa. Toinen vastaajista sanoi myös joutuneensa pitämään puoliaan “kynsin ja hampain” ja vaatimaan parannuksia vuodesta toiseen, mm. opetustiloihin, soittimiin ja palkkaukseen ilman suurempia muutoksia.

Yksi vastaajista koki työnsä myös hyvin yksinäiseksi. Työpaikalla ei ollut muita musiikkileikkikoulunopettajia, joten vastuu ja organisointi olivat pelkästään hänen hoidettavanaan. Kaksi vastaajaa koki myös etteivät saaneet koulutusta ja ammattitaitoa vastaavaa arvostusta työnantajiansa taholta. Työnantajat myös halusivat heidän tekevän joitain töitä ilman korvausta sekä olettivat heidän kehittävän kasvavaa musiikkileikkikoulutoimintaansa ilman tarvittavia määrärahoja tai muuta apua. Tietoisuus musiikkileikkikoulunopettajan työnkuvasta ei ollut selvä työnantajalle eikä myöskään opettajalle. Työn palkkaus koettiin liian pieneksi työn määrän ja vaativuuden suhteen. Myös tuntiopettajana toimiminen sekä pätkätyöt tuovat epävarmuutta toimeentuloon. Sivutoimisena tuntiopettajana toimiminen useassa työpaikassa antaa tunteen, ettei työntekijä ole yhtä arvokas työntekijä kuin päätoimisena tai viranhaltijana toimivat opettajat. Hän ei tunne kuuluvansa työyhteisöön niin kiinteästi kuin sellaiset, joilla on virka

tai päätoimisuus. Musiikkileikkikoulunopettaja työskentelee viikoittain suuren oppilasmäärän kanssa ja on yhteydessä heidän vanhempiinsa. Ihmissuhteiden runsaus koettiin muutamassa vastauksessa työssä kuormittavaksi tekijäksi.

Neljä vastaajaa koki työaikansa huonoiksi. Iltapainotteiset tunnit ja varsinkin kaksiosaiset työpäivät koettiin erityisen raskaiksi. Yksi vastaajista joutui opettamaan samana päivänä vähintään kahdessa eri kaupungissa ja toimipaikassa ja koki työnsä erittäin kuormittavaksi. Työ koettiin raskaaksi sekä henkisesti että fyysisesti. Eräs vastaaja kertoikin tietäneensä työn vaativuuden etukäteen, mutta ei ymmärtänyt, miltä tuntui tehdä samaa työtä monta tuntia peräkkäin. Ääni oli kovalla rasituksella ja monesti kotiin tullessa sekä viikonloppuisin tämä vastaaja oli niin väsynyt, että valmistautui tulevaan työviikkoon olemalla hiljaa ja suunnittelemalla asioita päässään, oli sitten autossa, kylässä tai missä tahansa. Viisi vastaajaa myös koki kohtaavansa liikaa ryhmiä sekä liikaa lapsia viikon aikana. Eräs vastasikin osuvasti: *En kannata taidekasvatusta "liukuhihnaperiaatteella"*.

Työ koettiin fyysisesti raskaaksi lähinnä äänenkäytön ja matkustamisen suhteen. Laulunopiskelu onkin kahdelle ollut ensin työkykyä ylläpitävä harrastus, mutta kiinnostus laulamiseen johti uuteen ammattiin tai sen opiskeluun. Monille vastaajille tuntui tuntien suunnittelu ja työaikojen sopimattomuus aiheuttavan psyykkistä kuormitusta. Kaikki vastaajat pitivät itse työtä sekä työskentelyä lasten kanssa hyvänä. Siksi, yhtä lukuun ottamatta, kaikki työskentelevät edelleen myös musiikkileikkikoulunopettajana muutamana tuntina viikossa, ja he aikovat myös tulevaisuudessa pitää musiikkileikkikoulunopettajan ammattitaitoa yllä.

6.3 Uuden ammatin tuomat edut

Mitkä sitten ovat ne edut, joita uusi ammatti tuo tullessaan? Mitä etuja vastaajat toivovat saavansa tulevasta ammatistaan? Eniten parannusta toivottiin tulevan sosiaaliseen ja fyysiseen työympäristöön, sekä työn sisältöön ja määrään.

Vastauksissa ilmeni, että suurten oppilasmäärien kohtaaminen viikoittain koettiin raskaaksi. Siksi toivottiinkin kohtaamista enemmän yksilöiden kanssa. Myös työskentelyä nuorten ja aikuisten parissa kaivattiin, sekä rauhallisempaa työilmapiiriä.

Saan keskittyä kohtaamaan yksilöitä, rauhassa ja pintaa syvemmältä.
(Musiikkiterapeutti III)

Lasten kanssa piti olla koko ajan läsnä ja täysillä mukana. Aikuiset ovat helpompia. Eikä tarvitse miettiä ryhmän hallintaa. (Laulunopettaja)
Laulunopettajalla on enemmän aikuisopiskelijoita, enemmän työrauhaa ja rauhallisempi työilmapiiri. (Opiskelija I).

...on myös mukavaa välillä tehdä töitä aikuisten kanssa. (Opiskelija II).

Uudessa ammatissa ja sen opiskelussa haluttiin kehittää itseään, sekä laajentaa musiikillista osaamista.

Laulunopettajan työssä voi käyttää laajemmin omaa instrumenttiaan ja myös kehittyä laulajana. (Opiskelija II).

Tulevassa työssäni haluaisin myös saada paremmat mahdollisuudet työskennellä monipuolisemmin musiikinopetuksen parissa. (Opiskelija III)

Äänellisesti tiettenkin (laulunopiskelu antaa) hyvän pohjan tehdä pitkiä työpäiviä suurten lapsiryhmien kanssa...(Opiskelija I).

Koska musiikkileikkikoulunopettajien virkoja on niin vähän, on oman toimeentulon turvaaminen sekä parempien työpaikkojen ja työtilaisuuksien saaminen ollut toiveena uutta ammattia opiskelevilla.

Tulevaisuudessa toivon saavani paremmat työajat sekä -olot ja vakinaisempia työsuhteita. (Opiskelija III).

Sain viran. (Musiikkiterapeutti II).

Musiikkileikkikoulunopettajan työssä on paljon enemmän suunnittelua sekä etukäteisvalmisteluja kuin soiton- tai laulunopettajan työssä. Tätä tärkeää ja paljon aikaa vievää työtä ei yleensä kuitenkaan huomioida opettajan palkkauksessa. Se on asia, joka vähentää musiikkileikkikoulunopettajan motivaatiota hänen työssään.

Laulunopettajantyö ei vaadi niin paljon suunnittelua ja etukäteisvalmisteluja. (Laulunopettaja).

Musiikkileikkikoulunopettajantyön arvostus ei ole niin korkealla kuin musiikkiterapiatyötä tekevän. Musiikkiterapeutin työ koettiin tärkeämmäksi, vastuullisemmaksi ja merkityksellisemmäksi työksi kuin musiikkileikkikoulunopettajan työ.

Koen kuitenkin enemmän tekeväni merkityksellistä, hoidollista työtä, en niinkään ohjaa vain harrastustoimintaa. Molemmat ovat tärkeitä alueita ja musiikki mahdollistaa molemmissa monen asian omaksumisen. Musiikkiterapeutin ammatissa joudun syvällisemmin miettimään musiikin olemusta, kuuntelemaan ja antamaan itsestäni, en niinkään opettajana vaan mukana kulkijana. (Musiikkiterapeutti I)

Musiikkiterapiatyössä vastuu on suurempi. (Musiikkiterapeutti II)

7 TULOSTEN YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa selvisi, että kaikki musiikkileikkikoulunopettajan alalle hakeutuneet ovat olleet aidosti kiinnostuneita työstä. Jopa ne kaksi joiden ensisijaisena päämääränä oli hakeutua Sibelius-Akatemian musiikkikasvatusosastolle, ovat pitäneet musiikkileikkikoulunopettajan työtä niin mielekkäänä, että aikovat tehdä sitä myös jatkossa ainakin muutamia tunteja viikossa.

Musiikkileikkikoulunopettajantyössä väsyminen, huonot työolot ja muutoksen haku ovat olleet opiskelun alkuun paneva voima. Laulunopettajalla ja laulunopettajaksi opiskelevilla laulamminen on aluksi ollut myös työkykyä ylläpitävä harrastus, mutta joka on johtanutkin uuteen ammattiin. On tullut tarve saada jotain myös itselle, kun joutuu jatkuvasti ammentamaan toisille omassa työssään. Varsinkin musiikkiterapiassa tutustuminen omaan itseän on ollut syy pysähtyä ja miettiä, mitä haluaa elämässä tehdä jatkossa. Onko musiikkileikkikoulunopettajana oleminen se, mitä haluan tehdä eläkkeelle asti?

Tällä hetkellä musiikkileikkikoulunopettajia valmistuu noin 15 vuodessa. Virkoja on hyvin vähän ja päätoimisuuden saaminen on harvinaista. Siksi monet valmistuvat musiikkileikkikoulunopettajat joutuvat ansaitsemaan leipänsä useiden eri työnantajien palveluksessa. Joka vuosi tehdään uusi työsopimus tai peräti viisi työsopimusta saman vuoden aikana jopa samalla työnantajalla, jotta työnantaja välttyisi lomakausien välisestä palkanmaksusta. Sivutoiminen tuntiopettaja ei myöskään tunne kuuluvansa yhtä kiinteästi työyhteisöön kuin päätoiminen tuntiopettaja tai viranhaltija, eikä hänelle myöskään makseta sairausajan palkkaa. Musiikkileikkikoulunopettajan ammatti ei välttämättä riitä elannon turvaamiseen. Tulee tarve ja halu hankkia myös toinen ammatti.

Musiikkileikkikoulunopettajien koulutus on yhtä laaja kuin soitonopettajilla. Kuitenkin työmäärä ammatissa on moninkertainen soitonopettajiin verrattuna. Jyrkiäinen ja Jansen (2003, 34) ovat tutkimuksessaan todenneet, että musiikkileikkikoulunopettajat tekevät paljon palkatonta työtä, mikä on omiaan

alentaman työmotivaatioita. Hyvin harva työnantaja maksaa tuntien suunnittelusta tai tuntien välisistä tauoista, jotka kuitenkin kuluvat seuraavien oppituntien järjestelyyn. Myös tässä tutkimuksessa tutkittavat kokivat epäkohdaksi sen, että joutuivat järjestämään opetustilan etu- ja jälkikäteen ilman korvausta.

Musiikkileikkikoulunopettajan työ on mielekästä ja antoisaa. Kuitenkin suuri oppilasmäärä saa kenet tahansa väsymään ihmissuhteiden paljouteen. Tässä tutkimuksessa tutkittavat kokivat liian monen ihmisen kohtaamisen viikon aikana kuormittavaksi. Siksi monet halusivat ammatin, jossa pystyvät kohtaamaan yhden ihmisen kerrallaan. Onkohan olemassa mitään muuta ammattia kuin musiikkileikkikoulunopettajan ammatti, jossa joutuu kohtaamaan niin monia ihmisiä viikon aikana ja muistamaan heidän nimensä?

Jos oppituntien väliset tauot laskettaisiin työaikaan, voitaisiin sillä vähentää opetusryhmien ja sitä kautta oppilaiden määrää viikon aikana. Samalla opettajalle maksettaisiin myös palkkaa tuntien suunnittelusta ja valmistelusta. Jyrkiäisen ja Jansenin (2003, 33) tutkimuksessa lähes 80 % vastaajista koki työn määrän liian suureksi palkkaan nähden. Heidän mielestään suunnittelusta, oppitunteihin liittyvistä valmistelu ja jälkitöistä sekä siirtymisestä opetuspisteestä toiseen tulisi maksaa korvausta.

Kysyttäessä, mitä etuja tutkimukseen osallistuneet toivovat saavansa uudessa ammatissa, olivat vastaukset sellaisia, mitä normaalissa työsuhteessa pitäisi ylittäänsä olla. Vakituinen työ sekä paremmat työajat olivat seikkoja, joihin toivottiin parannusta. Myös Jyrkiäisen ja Jansenin tutkimuksessa (2003, 53) työajat olivat yksi syy, mikä vaikutti negatiivisesti työssä jaksamiseen.

Jo koulutuksessa olisi hyvä selvittää musiikkileikkikoulunopettajan työnkuva niin, etteivät työnantajat teettäisi musiikkileikkikoulunopettajalla sellaista työtä, mikä ei työnkuvaan kuulu. Myös Jyrkiäisen ja Jansenin tutkimuksessa (2003, 53) kävi ilmi, että musiikkileikkikoulunopettajan työnkuva on laaja ja sitä kautta opettajien oma rooli työyhteisössä usein epäselvä. Ellei työnkuva ole selvillä opettajalla ja työnantajalla, voidaan joutua hankaliin tilanteisiin opettajan perätessä oikeuksiaan.

Myös tässä omassa tutkimuksessani tutkittavat joutuivat tekemään paljon työnkuvaansa kuulumattomia tehtäviä. Se on yksi syy, mikä alentaa työmotivaatiota sekä työviihtyvyyttä.

Musiikkileikkikoulunopettajan työssä joutuu antamaan itsestään kaiken. Siksi voi usein tuntua, että kaikki ideat on jo käytetty ja jotain uutta pitäisi olla annettavana. Työnantajan tulisi tukea ja kannustaa musiikkileikkikoulunopettajaa hänen työssään siten, että hän voisi jatkuvasti kouluttautua ja saada uusia ideoita työhönsä. Hänellä tulisi olla mahdollisuus kouluttautua työajalla ja kouluttautumisen tulisi olla palkallista. Tällä hetkellä monet kurssit tapahtuvat opettajan vapaa-ajalla ja ainakin sivutoimiset tuntiopettajat joutuvat usein maksamaan ne itse. Myös Jyrkiäinen ja Jansen (2003, 54) toteavat tutkimuksessaan, että koulutusmahdollisuuksien järjestäminen edistäisi hyvinvointia työssä. Tämä lisäisi musiikkileikkikoulunopettajien työmotivaatiota ja -tyytyväisyyttä. Koulutus- ja virkistystilaisuudet sekä työnohjaus olisivat lisäksi oiva mahdollisuus tavata kollegoja sekä muita työyhteisön jäseniä. Näin moni voisi paremmin tuntea kuuluvansa työyhteisöön, eikä työtä ehkä koettaisi enää niin yksinäiseksi.

Tutkimuksen aikana oli hienoa huomata, kuinka halu oppimiseen ja opiskeluun säilyy. Jo lapsuudessa aloitettu musiikkiharrastus on johtanut ammattiin ja aikaisempaa koulutusta on voitu yhdistää uuteen ammattiin. Oppiminen ei ole pelkästään lapsuuteen ja nuoruuteen kuuluvana vaihe, vaan koko elämän jatkuva prosessi. Tutkimukseen osallistuneilla on kykyä jäsentää uudelleen oppimiaan asioita. Heillä on tahto muutokseen ja jatkuvaan uuden oppimiseen. Motivaatio muutokseen tuli kuitenkin jonkin asteisen kriisin kautta, vaikka syyksi sanottiin opiskelun halu. Työolosuhteita tarkemmin kysellessä tuli vastaan asioita, jotka saattavat johtaa loppuun palamiseen, ellei tilanteeseen haeta muutosta.

Mitä sitten tapahtuu sellaisille musiikkileikkikoulunopettajille, jotka uupuvat työssään eivätkä jaksaa lähteä etsimään muutosta ja oppimaan uutta? Huono työviihtyvyys laskee suoritusastoa ja varmasti vaikuttaa musiikkileikkikouluissa annettavaan opetukseen. Siksi työnantajien tulisi pitää erityistä huolta

työntekijöidensä työssä jaksamisesta, huolehtia heidän kouluttamisesta, terveydestä sekä oikeudenmukaisesta palkkauksesta.

Musiikkileikkikoulunopettajien järjestö VAMO ry (varhaisiän musiikinopettajat) on tehnyt paljon työtä ammattikuntamme tunnettavuuden ja arvostuksen eteen. Yhtenä on nimen muutos musiikkileikkikoulunopettajasta varhaisiän musiikinopettajaksi. Tällä pyritään korostamaan, että kyse on musiikillisesta kasvatustyöstä, eikä vain leikkimisestä. Haasteena VAMO ry:lle kuitenkin on tehdä musiikkileikkikoulunopettajan työtä ja sitä varten käytyä kattavaa koulutusta edelleen tunnetummaksi, sekä erilaisten musiikkileikkikoulutoimintaa järjestävien tahojen että musiikkiharrastusta lapselleen ajattelevien vanhempien keskuudessa.

8 TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA

Tähän tutkimukseen osallistui seitsemän musiikkileikkikoulunopettajaa, jotka ovat opiskelleet itselleen uuden ammatin. Jos olisin halunnut saada kattavamman kuvan syistä, jotka johtivat uuden ammatin opiskeluun, olisi tutkimusjoukon pitänyt olla huomattavasti suurempi. Tätä tutkimusta ei voi yleistää kaikkiin musiikkileikkikoulunopettajiin, jotka ovat vaihtaneet ammattia, mutta pidän näitä tuloksia kuitenkin suuntaa antavina.

Koska tunnen kaikki kuusi sähköpostikyselyyn vastannutta hyvin entuudestaan, luotan myös siihen, että vastauksiin on vastattu totuudenmukaisesti. Oli helppoa ja samalla mukavaa saada vastaukset sähköpostilla, sekä saada tietää tämänhetkisistä kuulumisista. Minulla oli myös mahdollisuus jälkikäteen palata tekemään lisäkysymyksiä, jos tunsin siihen tarvetta ja niin teinkin yhden vastaajan kohdalla. Henkilö, joka vastasi puhelimitse, oli minulle outo ja luulen, että hänen oli ehkä vaikeampi avautua minulle.

Tämä tutkimus on osa opintojani Lahden ammattikorkeakoulussa ja sen tehtävänä on edistää omaa oppimistani. Olen valmistunut Päijät-Hämeen konservatoriosta musiikkileikkikoulunopettajaksi 1993 ja nyt päivitän opintojani Lahden ammattikorkeakoulussa. Olen työskennellyt yli 20 vuotta musiikkileikkikoulunopettajana. Työsopimukset ovat jatkuvasti olleet lukukauden/lukuvuoden mittaisia ja olen aina toiminut sivutoimisena tuntiohjaajana. Työnantajia minulla on ollut lukuvuoden aikana 1-5. En osaa sanoa, kuinka paljon oma työuupumukseni on värittänyt kyseistä tutkimusta. Olen tämän tutkimuksen aikana voinut myös prosessoida omaa työuupumustani ja miettiä syitä, mitkä sen aiheuttivat sekä sitä, mikä sai minut päivittämään opintojani. En ole kuitenkaan päätenyt alan tai ammatin vaihtoon.

Toivon, että tämä tutkimus on omalta osaltaan kiinnittämässä huomiota musiikkileikkikoulunopettajien työhön, työoloihin, koulutukseen ja ennen kaikkea oikeudenmukaiseen palkkaukseen kaiken sen muun työn osalta, mistä ei tällä hetkellä makseta palkkaa. Musiikkileikkikoulunopettajan työstä pitäisi olla

mahdollista saada toimeentulo, niin kuin olettaa voisi, monivuotisen ammattiin valmistavan koulutuksen jälkeen. Vai olisiko sitten jo koulutusohjelmassa kiinnitettävä huomiota siihen, että tutkinnon tulisi antaa pätevyys myös jonkin toisen musiikinalan opetustyöhön, jotta hankitulla ammatilla toimeentulo olisi turvattu?

Musiikkileikkikoulunopettajan tulisi pitää huolta omasta hyvinvoinnistaan ja työssä jaksamisestaan. Työntekijän hyvinvointi on kuitenkin myös työnantajan ja työyhteisön yhteinen asia, sillä työyhteisöstä saatu tuki vaikuttaa suuresti työssä jaksamiseen.

LÄHTEET

- Asp, E. & Peltonen, M. 1987. Työelämän sosiologia. Asvaranta-sarja n: 23. Otava, Helsinki.
- Elo, A. 1982. Psykkisten kuormitustekijöiden arvioni työssä. Työterveyslaitos, Helsinki.
- Helsingin konservatorio, opinto-opas 1996-1998.
- Häyrynen Y-P & Kekäläinen T. 1970 Ammattien ulottuvuudet. Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksen julkaisu 10.
- Jansen, T. & Jyrkiäinen, C. 2003. Musiikkileikkikoulunopettajan työssä jaksaminen. Opinnäytetyö. Lahden ammattikorkeakoulu.
- Jussila, J. 1976. Peruskoulun luokanopettajan koulutukseen hakeutuminen ja sen motiivit. Helsingin yliopiston kasvatustieteenlaitos. Tutkimuksia N:o 52.
- Lahden ammattikorkeakoulu, Musiikin laitos opinto-opas 2005-2006.
- Lahden ammattikorkeakoulu, Musiikin laitos opinto-opas 2006-2007.
- Laurila, J. 2002, Keski-Suomen konservatorio 1948-1999. Keski-Suomen konservatorion säätiö: Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä.
- Marjanen, K. 2005, Musiikkileikkikoulunopettaja, varhaismusiikkikasvatuksen ekspertti. Työelämä haasteena koulutukselle. Jyväskylän yliopisto musiikinlaitos.
- Ollaranta, R & Simojoki, M. 1989. Laulan lasten lailla. Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu.
- Ropo, E. 1999. Minuus, muutos ja oppiminen. Teoksessa Taide, kertomus ja identiteetti. Toim. Pia Houni ja Pentti Paavolainen. Acta Scenica 3.
- Ruismäki, H. 1991. Musiikinopettajien työtyytyväisyys, ammatillinen minäkäsitys sekä uravalinta. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in the Arts: 37. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston monistuskeskus ja Sisäsuomi Oy.
- Silvennoinen, H & Tulkki, P. 1998. Elinikäinen oppiminen. Tampere: Gaudeamus.
- Suositus musiikkileikkikoulunopettajan toimenkuvaksi. 2001. Unisono 4/2001, 30-31.
- Tampereen konservatorion opetussuunnitelma, 2004.

Viljanen, E. 1997 Peruskoulun luokanopettajaksi yliopistossa ja sivukorkeakoulussa opiskelevien uravalinnan motiivit. Research Reports N:o 55 1977. Department of Education. University of Jyväskylä.

Waris, K. 2001. Näköaloja työelämään - kuormittuminen voimavaraksi. Työterveyslaitos, Helsinki.